

Чепеляк К. В.
слухач магістратури

Науковий керівник:
Сердюк І. А.
*доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

**ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА ПІДСТАВІ УГОД
ПРО ВИЗНАННЯ ВИНОВАТОСТІ МІЖ ПРОКУРОРОМ
ТА ПІДОЗРЮваниМ ЧИ ОБВИНУВАЧЕНИМ,
А ТАКОЖ ПРИМИРЕННЯ МІЖ ПОТЕРПІЛИМ
ТА ПІДОЗРЮваниМ/ОБВИНУВАЧЕНИМ**

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується реформуванням різних сфер державного і суспільного життя, однією з яких є кримінальне судочинство.

Розбудова України, як правової держави, вимагає вдосконалення окремих видів юридично значущої діяльності, з-поміж яких найбільш важливою є юрисдикційна діяльність судових органів. Підґрунтям для проведення таких реформ є кримінальне процесуальне законодавство, норми якого протягом останніх років зазнали суттєвих змін. Підтвердженням цьому слугує запровадження інституту кримінального провадження на підставі угод.

Актуальність окресленої проблематики полягає в тому, що зазначений інститут є найменш дослідженим у сучасній доктрині кримінального процесуального права, а тому до нього невипадково викликаний підвищений інтерес, адже він активно використовується у процесуальній діяльності органів досудового розслідування.

Проблемні питання його функціонування стали предметом наукового дискурсу багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Ці питання відображені в працях Ю. П. Аленіна, С. А. Альперта, О. В. Бауліна, В. М. Верещака, М. Й. Вільгушинського, Н. А. Орловської, В. В. Назарова, В. Т. Нора, В. М. Тертишника, І. А. Тітко, М. С. Строговича, Л. Д. Удалова, Д. В. Філіна, М. Є. Шумило, М. І. Хавронюка й ін.

Аналіз публікацій з досліджуваної проблематики свідчить про те, що праці вчених здебільшого присвячені таким аспектам, як історичні засади становлення зазначеного інституту, процесуальні особливості кримінального провадження на підставі угод, забезпечення прав сторін та інтересів у такому

провадженні.

Історичні витоки зародження та становлення інституту угод необхідно розглядати «крізь призму» становлення кримінального процесуального права нашої держави. Такі явища, як укладання угод, мали місце на різних етапах історичного розвитку суспільства.

Це пов'язано з тим, що в Україні протягом значного періоду часу не розмежовували процедури визнання вини та примирення потерпілого з винним. Попри це, мали місце спрощені процедури, які знаходили свій прояв у дійовому каятті правопорушника, а також примиренні потерпілого із особою, яка вчинила кримінальне правопорушення.

У своєму дослідженні Р. В. Новак наголошує на тому, що кримінальне провадження на підставі угод є проявом диференціації кримінальної процесуальної форми, яка ґрунтується на матеріально-правових критеріях, що передбачають встановлення змісту договірних правовідносин і кримінально-процесуальних, які визначають форму і процедуру досягнення взаємних поступок між сторонами угод про примирення чи про визнання винуватості у кримінальному провадженні [1, с. 12].

Так, В. І. Тютюгін, О. В. Євдокімова, І. Давидович та І. В. Гловюк торкнулися правозастосовної сфери досліджуваного інституту, оскільки зосередилися на аспектах доказування в цьому провадженні та проблемних питаннях призначення покарання при укладенні угоди про примирення або визнання винуватості, шляхах удосконалення чинного кримінального та кримінального процесуального законодавства [2].

Зауважимо, що до укладення угоди процес доказування здійснюється у звичайному порядку. Після її укладення у досудовому розслідуванні, відповідно до ч. 1 ст. 474 КПК, обвинувальний акт з підписаною сторонами угодою невідкладно надсилається до суду. Прокурор має право відкласти направлення до суду обвинувального акта з підписаною сторонами угодою до отримання висновку експерта або завершення проведення інших слідчих дій, необхідних для збирання та фіксації доказів, які можуть бути втрачені з плином часу, або які неможливо буде провести пізніше без істотної шкоди для їх результату у разі відмови суду в затвердженні угоди. Тому на час направлення обвинувального акту та угоди до суду, слідчий і прокурор повинні зібрати достатню кількість доказів, що беззаперечно підтверджує вчинення підозрюваним відповідного кримінального правопорушення. Інакше суд може ухвалити рішення про відмову у затвердженні угоди, а можливості збирання додаткових доказів для підтвердження вини підозрюваного можуть бути втрачені [3].

Ми погоджуємося із Т.В. Лукашкіною про необхідність встановлення обставин предмету доказування до моменту укладення угоди у кримінальному провадженні. Відповідно до ч. 5 ст. 469 укладення угоди можливе після повідомлення про підозру. А для того, щоб повідомити про підозру, необхідно встановити обставини кримінального правопорушення. Щоправда, проблематично це зробити протягом 24 годин після затримання особи за підоз-

рою у вчиненні кримінального правопорушення, як це передбачено ч. 2 ст. 278 КПК України. Аналогічних вказівок щодо розгляду угоди, укладеної під час досудового провадження, КПК України не містить, але важко уявити собі, щоб суд міг затвердити угоду, якщо є сумніви відносно кваліфікації діяння або доведеності вини підозрюваного. Отже, обставини, які складають предмет доказування, необхідно встановити в кожному кримінальному провадженні [3, с. 238].

Підсумовуючи вищенаведене, можна дійти висновку, що закріплення в КПК України такого інституту, як провадження на підставі угод про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим, а також примирення між потерпілим та підозрюваним/обвинуваченим є не лише новелою кримінального процесуального законодавства України, але й важливим юридичним засобом розв'язання кримінально-правових конфліктів на стадіях досудового розслідування та судового провадження.

1. Новак Р. В. Кримінальне провадження на підставі угод в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Новак Р. В. ; Харківський Національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2015. – 18 с.

2. Тютюгин В. И. Некоторые вопросы назначения наказания по соглашению сторон в связи с принятием нового уголовного процессуального кодекса Украины / В. И. Тютюгин // Матеріали наук.-практ. конф., Харків.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково–практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одиссей, 2013. – 1104 с.

Шевцова Д. І.

слухач магістратури

Науковий керівник:

Сердюк І. А.

доцент кафедри теорії

та історії держави і права

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент,

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ: ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Розбудова України як правової держави супроводжується реформуванням різних сфер державної діяльності, що з необхідністю вимагає змін у системі законодавчого регулювання суспільних відносин. Наразі значна увага